

Yttrande över remiss Uppdrag att föreslå åtgärder mot fusk vid förarprov och illegal utbildningsverksamhet

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har uppmanats avge yttrande över rubricerade remiss.

VTI styrker de förslag till ändringar av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som presenterats. Med utgångspunkt i den mera omfattande utredningen som tidigare genomförts förväntar vi oss att ytterligare förändringar kommer att genomföras inom en snar framtid. Vi vill dock i detta sammanhang lyfta fram några kommentarer som avser utredningen (TSG 2019-6548) och som i viss mån kan kopplas till de angivna ändringarna.

De åtgärder som föreslås är väl underbyggda och har tagits fram i samverkan med en rad olika aktörer som på ett eller annat sätt har god insyn i ämnet. Detta innebär att förslag till åtgärder innefattar mycket som skulle kunna minska fuskets i samband med både förarprovet och utbildningen.

Trots detta finns det några förslag till åtgärd som inte behandlas i den omfattningen som krävs och därför behöver förtydligas:

1. Begränsning av tillåtna provfordon för behörighet B.
2. Tillstånd att bedriva trafikskola

(1) Begränsning av tillåtna provfordon för behörighet B:

Denna åtgärd handlar om att endast Trafikverkets fordon, eller godkänd trafikskolas fordon, får användas vid prov för behörighet B, dock med vissa undantag. Detta är en åtgärd som VTI stöder främst för att det är en arbetsmiljöfråga. Hur bokning skall gå till behöver förtydligas och frågan är hur detta kan leda till att den illegala utbildningsverksamheten förhindras. På sidan 65 står:

”En del trafikskolor har upplåtit sina fordon även till provtagare som anmält sig privat. Om den ändrade regleringen för fordon vid prov resulterar i att de i stället anmäler dessa provtagare med trafikskolekod kan det leda till att andelen godkända prov för elever från den trafikskolan sjunker något. Om de provtagare som tidigare använt trafikskolans fordon i stället hänvisas till Trafikverkets fordon innebär det en utebliven inkomst för trafikskolan och att fler hyr Trafikverkets fordon”.

Om möjligheten att boka prov privat kvarstår, för att sedan köra upp i Trafikverkets bil är det svårt att se hur detta kan minska förekomsten av illegal utbildningsverksamhet? Om trafikskolan i stället bokar

privatisternas prov för att inte gå miste om ”utebliven inkomst” kan man fråga sig hur de kan ”ta ansvar för att eleven fått tillräcklig utbildning” (sid 34.).

”Att trafikskolekod registreras är också bra för tillsynens verksamhet och ger en signal åt trafikskolan att ta ansvar för att eleven fått tillräcklig utbildning. Verksamheten blir också mer synlig (skattetekniskt)” (sid 34).

(2) Ytterligare förslag som diskuteras i remissen under rubriken: Förslag till lag om ändring i lag (1998:493) om trafikskolor gäller ändring av paragraf 9:

Den som utan tillstånd driver trafikskola som avses i denna lag eller utan att följa i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter om trafikskolor döms till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader (sid 12).

En fråga från VTI är vem skall bedriva tillsyn av ”skolor” utan tillstånd? Enligt våra uppgifter kvarstår regeln om att Transportstyrelsen enbart har ansvar för de skolor som har tillstånd. I VTI:s studie framkom det att instruktörer och trafiklärare som fått kännedom om illegala skolor i de flesta fall upplevde de inte att de hade mandat att ingripa (VTI rapport 974). Dessutom framkom det att några helt enkelt inte vågade. Vem som skall ansvara för att de utan tillstånd skall komma till myndighetens kännedom måste därför tydliggöras.

Detta är då även i enlighet med utredningens slutsatser: ”För att de som fuskar eller bedriver illegal utbildningsverksamhet ska välja ett annat handlingsätt krävs att risken för upptäckt är hög och att det leder till en fullbordad rättsprocess” (sid 29).

Ett förslag som gällde detta formulerades i VTI:s rapport nummer 974:

”Öka Transportstyrelsens befogenheter och resurser att utföra kontroller av icke registrerade trafikskolor och med hjälp av egna register mera regelbundet syna förekomsten av en olaglig verksamhet” (Sammanfattning sid 11).

I detta ärende har generaldirektör Tomas Svensson beslutat. Sonja Forward (senior forskare) har varit föredragande.

Tomas Svensson
Generaldirektör
Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI